

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

jak jsme již připomínali v minulém čísle (50/1), slaví náš časopis v letošním roce významné, padesáté výročí. Toto výročí je nepochybně příležitostí pro alespoň krátké zamyšlení a určitou rekapitulaci právněhistorického bádání v uplynulém půlstoletí. Právní historie prošla v minulých desetiletích velkou proměnou, danou nejen možností svobodného výzkumu a tvorby, která se v plném rozsahu rozvíjí po sametové revoluci u nás, stejně jako v ostatních státech bývalého východního bloku. V celoevropské rovině se právní historie začíná orientovat na globálnější pohled na právní dějiny, dochází k postupnému odklonu od jisté formy eurocentrismu v historii tak, jak jej chápal např. nestor právní historie a první ředitel Max-Planck Institutu pro evropské právní dějiny ve Frankfurtu nad Mohanem Helmut Coing.¹ Výrazem toho je i různorodost a široké spektrum témat našich studií. Jako typický příklad může posloužit studie M. Tomáška „Setkání římského práva s právem staré Číny“ (50/1) věnovaná Hedvábné stezce a obchodním kontaktům mezi Římskou říší a Čínou. Je však zcela nepochybné, že na výzkum a poznatky z minulých desetiletí můžeme navázat dalším výzkumem v širší perspektivě i v budoucnosti.

Abychom si mohli udělat představu o našem časopise, připomeňme si několik zajímavých údajů. Do roku 2019 bylo publikováno 55 čísel. Časopis vycházel od roku 1955 jako sborník a měl nepravidelnou periodicitu, v určitých letech bylo vydáno ročně jedno číslo (kontinuálně to byly roky 1955–1967), v některých letech nebyl sborník publikován vůbec (1968, 1970, 1972, 1976, 1982, 1985, 1988, 1991, 1994–1996, 1998–1999, 2001–2002, 2004, 2006, 2008, 2010–2011), naopak jiné roky zaznamenaly dokonce dvě čísla (1971, 1989, 2007, 2012). Od roku 2014 Právněhistorické studie vycházely již pravidelně dvakrát ročně, a novinkou je, že od jubilejního roku 2020 budou každoročně publikována tři čísla časopisu, v dubnu, srpnu a prosinci. Na stránkách časopisu bylo publikováno celkem 516 studií a 124 příspěvků zařazených do rubriky „Materiály“, a to od bezmála tří set československých, posléze českých i mnoha zahraničních autorů. Obsahy všech dosud vydaných čísel je možno si projít, neboť jsou přílohou předchozího čísla 50/1.

Pokud se vrátíme na samotný počátek Právněhistorických studií, musíme si připomenout také významné osobnosti, které byly s časopisem úzce spjaté. Prvním vedoucím redaktorem se stal Václav Vaněček, který tento sborník založil. Vědecká redakce byla původně složená z Jaroslava Housera a Jiřího Kejře (tito badatelé byli v historii PHS, vedle Valentina Urfuse a Václava Vaněčka, nejaktivnějšími přispěvateli) a teprve postupně se rozšiřovala o další známé právní historiky (např. Jiří Klabouch, Jaromír Kincel, Martin Vietor a další). V roce 1967 se vedle funkce vedoucího redaktora (tehdy to byl Václav Vaněček) vytvořilo místo výkonného redaktora, jímž se stal Karel Malý, kterého v roce 1974 vystřídal Jaromír Kincel. K další organizační změně došlo v roce 1987, kdy se Jaromír Kincel stal předsedou redakční rady, přičemž Karel Malý zastával i nadále místo výkonného redaktora, a to až do roku 1991. Jak jsme již připomenuli v minulém čísle, Kabinet

¹ LUIG, K. Helmut Coing (28. 2. 1912 – 15. 8. 2000). *Zeitschrift der Savigny-Stiftung für Rechtsgeschichte. Romanistische Abteilung*, 2002, 119, s. 662–678.

právních dějin ČSAV byl pracovištěm, které zaštiťovalo přípravu sborníku, a na něj poté navázal Ústav státu a práva ČSAV. Od roku 1992 byl sborník vydáván Ústavem právních dějin Právnické fakulty Univerzity Karlovy, předsedou redakční rady byl tehdy Karel Malý a funkci výkonného redaktora zastával Ladislav Soukup, a to do počátku roku 2018. Po reorganizaci redakční rady se jejím předsedou stává Jan Kuklík, vzniká pozice šéfredaktorky, kterou je jmenována Petra Skřejpková, a místo výkonné redaktorky zastává Kamila Stloukalová.

Toto, druhé číslo letošního ročníku, je zaměřeno především na dva tematické okruhy, a to na oblast antického světa a Římské říše, a potom na zcela odlišnou tematiku, kterou je literatura a její projekce do právní reality určité historické epochy. Nejprve se Leonid Kofanov zaměřuje na vznik, formování a kompetence senátu v době rané římské republiky. Lyuba Radulova se zabývá volebními machinacemi a finančními dary či úplatkářstvím na konci římské republiky. Osvaldo Sacchi se zamýšlí nad definicí a konstrukcí pojmu *ager privatus* a *res publica* tak, jak jej vytvořil Scipionův kroužek. Tyto studie zazněly na konferenci *Diritto romano e attualità* pořádané Katedrou právních dějin v listopadu 2019, jejímž ústředním tématem byly veřejnoprávní aspekty právě ustavené římské republiky.² David Termer se ve své stati zaměřuje na studium soudnictví v římské provincii Dalmácii. Literárně analytická část čísla je tvořena dvěma příspěvky. Nejprve Jan Kosek reflektuje názory L. N. Tolstého na řešení otázky viny a trestu a jeho výkonu transformované do autobiografického románu „Vzkříšení“. Osou románového příběhu je kníže Nechljudov, který se zamýšlí nad formami trestu a jejich funkcí ve společnosti. Autor se pak věnuje i jiným Tolstého prózám, které zkoumá z filozoficko-etického pohledu. Radim Seltenreich analyzuje v kontextu trestního práva tehdejší doby dílo věnované Billy Buddovi od H. Melvilla. Návazně sleduje různé právní aspekty spojené s procesem proti Buddovi, který je završen jeho odsouzením a smrtí.

Tato témata doplňuje článek Terezy Blažkové věnovaný pracovněprávnímu zákonodárství v Československu v druhé polovině 20. století z hlediska jeho principů. Věříme, že laskavému čtenáři přinese toto číslo zajímavé podněty.

Petra Skřejpková, Kamila Stloukalová

doi: 10.14712/2464689X.2020.14

² Zpráva z konference: STLOUKALOVÁ, K. Vyhlášení cen Premio Boulvert a konference *Diritto romano e attualità*. 16.–22. listopadu 2019, Praha. *Právněhistorické studie*, 2020, roč. 50, č. 1, s. 103–110.